

REPORTAŽA PUTOVANJE SRBIJOM VAN PUTA

U carstvu kučajske divljine

Kroz poslednju pravu divljinu u Srbiji može da se osmisli više desetina nezaboravnih trasa, koje bi vam omogućile da u pravom pustinjačkom maniru i bez dodira sa civilizacijom, na tom prostoru provedete i čitavo letovanje

Mi smo ovoga puta za vas odabrali jednu od lepših trasa za presecanje tog prostora, sa zapada na istok. Osim što ćete se nagledati prirodnih lepota kao retko gde, i vaš terenac će imati priliku da na pojedinim mestima pokaže šta zaista ume. Doduše, Jeep Cherokee, koji smo dobili za tu priliku, uspeo je u „fabričkom“ izdanju da prebrodi sva iskušenja i da se dokopa asfalta na drugoj strani neoštećen. To je dokaz da izazovi na ovoj trasi, ipak, nisu preteški...

Kada od rudarskog mesta Resavica krenete na istok ili od Žagubice na jug, sledećih 50 kilometara nećete naići ni na jedno naselje ili asfaltni put; uronićete u jedan dinamičan planinski prostor prekriven nepreglednim šumama i pašnjacima, neobičnim stenovitim vrhovima koji izranjaju naizgled otkud, izbrazdan monumentalnim kanjonima, gde su prelepi vodopadi, misteriozne pećine i jame (neke od njih spadaju u najdublje u Srbiji) i reke ponornice rasute na sve strane. Jedan prostor koji nikad nije isti, koji se neprekidno menja dok napredujete preko njega, što mu daje magičnu privlačnost i ispunjava sva čula, provocirajući vas da ponesete sa sobom šator i da upijate tišinu dok pored nekog potoka vatra pucketa do duboko u noć, na

Pored krsta na izletištu na Vinatovači

mestu koje je dalje od civilizacije nego bilo šta drugo u Srbiji.

Trasa koju smo osmislili za vas omogućiće vam da osetite pomalo od svega pomenutog: videćete lepe rečne doline, najneobičniji vodopad u Srbiji – Prskalo, nekoliko ponornica, proći ćete kroz čarobne četinarske i listo-

padne šume i preko visoravni Kučaja, videti neke od najlepših vidikovaca do kojih se može stići terencom (bacišvi pogled sa grebena Malinika i na monumentalni Lazarev kanjon) i popeti se na točkovima čak i na jedan planinski vrh. Videćete Mikulj, tu stenovitu ikonu vlaških krajeva za koju se

vezuju mnogi mitovi i legende, i posetićete manastir pod njegovim vrhom. Sve u svemu, ova skoro 70 km duga trasa može da se pređe za jedan dan, ali bi to gotovo bio greh, s obzirom na lepotu prostora; jednostavno nećete moći da upijete toliko prizora i utisaka za tako kratko vreme. I jedan savet – nabavi-

te veću karticu za vaš digitalni fotoaparati!

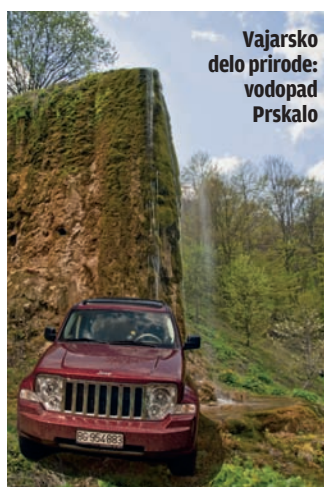
Dolinom reka do Valkalucija

Iz smera Beograda na početak naše avanture stižete tako što autoputem vozite do Svilajncina, a zatim preko Despotovca i Dvorišta (Stenjeveca) stižete do rudarskog mestašceta Resavice. Tu, na samom kraju mesta, posle benzinske pumpe, videćete veće proširenje pored puta, a odmah posle njega i makadamski put koji skreće levo, sa putokazima za Valkaluci.

To je put koji ćete pratiti sledećih 20 km – do lovišta Valkaluci. Duž ovog puta videćete mnogobrojne inspirativne prizore koji će vas naterati da zastanete i uživajte u prirodnim lepotama; na desetom kilometru puta nailazite na monumentalni ponor rečice Nekudovo, a na 14. kilometru vas dočekuje vodopad Prskalo. Ovaj vodo-

Jutro na Malom Maliniku

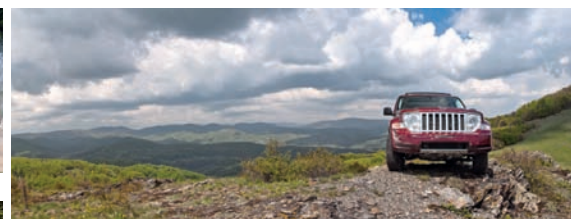
Vajarsko delo prirode: vodopad Prskalo

Put preko Velike Brezovice u proleće je pun bara

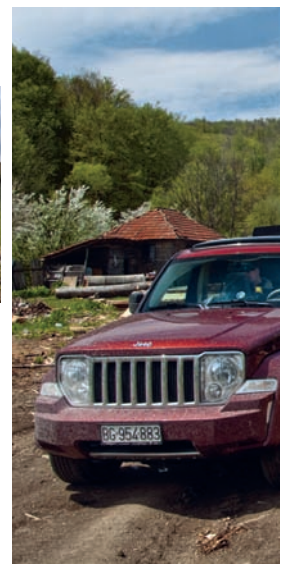
Spuštamo se u najveće kraško polje na Kučaju

Pogled sa Malog Malinika ka sumovitim grebenima Kučajskih planina

Valkaluci: idealno mesto za odmor

pad je svojim neobičnim, jedinstvenim oblikom već postao jedan od neizbežnih prizora na bilbordima kojima se promovira prirodne lepote istočne Srbije.

Šest kilometara dalje, prateći Nekudovo, izbijate na visoravan Valkaluci, jednu nekoliko kilometara dugu uvalu kojom lenjo vijugaju dve rečice ponornice, kroz živopisnu mešovitu šumu.

Velika Brezovica: najveće kraško polje na Kučaju

Tu posećujete istoimeni lovački dom, čije okruženje predstavlja jedan od najlepših predela na prostorima Kučaja. Odatle nastavljate presecajući glavni greben Kučajskih planina na delu gde kraška visoravan ustupa mesto izraženoj kamenjoj „kičmi“ sastavljenoj od vododrživih stena, ka Velikoj Brezovici, najvećem kraškom polju na Kučaju, dugom gotovo četiri kilometra. Tu ćete, na ogromnim prostranstvima pašnjaka, najčešće sresti konje kojima je

moguće čak i prići. Ali, pokušate li da ih uzjašete, probudićete njihovu divlju prirodu, kao što smo to mi učinili...

Nakon Velike Brezovice, proći ćete pored istoimenog, najvećeg šumskog gazdinstva na prostorima Kučaja, i ući u gustu bukovu šumu. Ako pažljivo pratite uputstva u našem radaru i na 32. kilometru puta ne zaboravite da držite desno, na 35 kilometara od početka vašeg puta stižete do doline Vejske reke i tamošnjih nadaleko poznatih čumurana. Iako dolinom ove reke prolazi put koji vas mnogo kraćom trasom vodi ka Maliniku, konačnom odredištu naše trase, savetujemo da ipak ne krećete njime, osim ako niste ljubitelj odglavlivanja iz blata do kolena. Da biste savladali nimalo naivne deonice od po stotinak metara teškog gliba na ovom putu (ima ih nekoliko), potrebne su vam vrlo ozbiljne gume, a preporučujemo i blokade diferencijala i reduktor.

Ako ste poslušali savet i produžili putem uzbrdo

umesto da krenete niz Vejsku reku, preći ćete još jedan greben i ubrzo se naći u dolini Demižloka. Zanemarićete i put koji prati Demižlok, a ići ćete ka prevoju Slatina, jednom od bitnijih raskršća na Kučaju, odakle putevi vode na čak pet različitih strana. Memorišite tu tačku koja se nalazi na 42,4 km od početka puta. Ukoliko zaključite da ozbiljniji izazovi koji vas čekaju nakon Mikulja i manastira Novi Stjenik ipak nisu za vaš terenac, odatle se, nastavljajući putem koji ste do tog trenutka pratili, možete prilično komforno dokopati osam kilometara udaljene raskrsnice kod Krnje Jele, gde će vas putokazi nedvosmisleno uputiti levo ka Resavi. Ovde je orijentacija prilično jednostavna – samo treba pratiti glavni put niz reku, pored Vinatovače i kroz kanjon Resave.

One koji nakon posete manastiru i Mikuljskom kamenu ipak žele da produže do kraja naše trase, moramo da upozorimo: više je nego preporučljivo da za ovaj deo tra-

se posedujete „punokrvi“ terenac, odnosno neki koji ima što je moguće veći razmak od tla, kvalitetnije terenske gume, kao i reduktor. Ako vam svaki kontakt limarije sa žbunjem podiže krvni pritisak nismo sigurni da je to deo trase za vas, jer će biti mesta gde je put neprijatno uzan i gde su ti kontakti gotovo neizbežni. Napokon, biće i delova sa dubljim kolutazima, gde će vam biti potrebna velika koncentracija i solidna veština da ne biste ostali sa trupom na zemlji a točkovima u vazduhu.

Poslastica za kraj - uspon na Malinik

Takva mesta nisu ni česta ni previše strašna, ali svakako traže pažljivije promišljanje. Ako ste u dilemi slobodno zastanite, izađite iz automobila i isplanirajte kuda ćete proći – nema kolone vozila iza vas, koja će vam trubiti, ali nema ni šanse da će se pojaviti neko ko će vas povući ako se zaglavite. U takvom slučaju upućeni ste na sopstvenu kreativnost, dizalicu i

ašov (ili na vitlo, ukoliko ga imate). Posebno obratite pažnju na zaravan na vrhu brda na koje ćete izaći nakon što pregazite reku Demižlok, na pedesetom kilometru puta; tu su na jako raskvašenom delu trase sa dubokim kolutazima i još dubljim blatom kopani neki kanali uzduž i popreko i prolazak može da bude vrlo problematičan. Savetujemo da probleme elegantno zaobiđete tako što ćete rizičan deo proći preko livade, levo od puta.

Nakon što se spustite sa tog brda, put vas dalje vodi preko Vejske reke, a zatim uz Malinik, solidnim i neproblematičnim usponom, sve do Malog Malinika, sa kojeg se pruža sjajan vidik na sve strane. Uspon na Mali Malinik, iako na prvi pogled zbog mestimične strmine i kamenitih detalja deluje teško, zapravo to uopšte nije. Kada izbijete na livadu pod samim vrhom, obratite pažnju da na nekoliko ključnih prelomnica do vrha držite levu stranu grebena, jer je znatno manje kamenita. I zaustavite se koji metar pre nego što stanete na

Vaš vodič kroz bespuća i „čiroki“ na vrhu Malog Malinika

Nema dalje - vrh Malog Malinika

Čista planinska reka pod Malinikom dobro dođe da terenac ponovo zablista nakon četrdesetak kilometara vožnje kroz blato

sam vršni kamen, za svaki slučaj – ne bi bilo zgodno da vam točak pređe preko nje-ga i završite sa prednjim dife-rencijalom „nasukanim“ na stenu.

Dragulj u kućajskoj kruni

Tu nije kraj avanture, jer vas čeka još nekoliko kilome-tara opuštene vožnje šum-skim putem oko Velikog Malinika, do prvog u nizu vidi-kovaca na grebenu Malinika sa pogledom na Lazarev kanjon – do tog vidikovca je moguće stići terencem, a do ostalih (sa kojih je pogled na Lazarev kanjon još spektaku-larniji) nešto teže. Možda je to prilika i da malo protegne-te noge u šetnji? U svakom slučaju jeste prilika da uživate u prizoru od kojeg zastaje dah, koji je jedinstven u Srbi-ji, na jednoj čarobnoj planini koja predstavlja pravi dragulj u Kućajskoj kruni.

Za povratak do glavnog pu-ta, kojim ćete se spustiti do asfalta i završiti vašu avantu-ru, možete da se poslužite putem koji ide oko Velikog Malinika s druge strane, a

možete da se vratite i istim putem preko Malog Malini-ka kojim ste stigli, ukoliko vam ipak prija da bude ma-nje češanja o žbunje; put se-vernom stranom Velikog Malinika, iako slovi za glav-ni, prolazi kroz pojas niskog rastinja, koje se vrlo brzo i ne-prijatno širi, „gutajući“ put.

Spust sa Malinika do asfal-ta između Podgorca i Zlota je rutinski – potrebno je samo da se dokopate glavnog, širo-kog makadama i da se njime spustite do kraja. Na vama je još samo da odlučite da li će-te se, tako ispunjeni utiscima, kući uputiti desno, preko Podgorca, Boljevca i Paraći-na, gde ćete se uključiti na autoput, ili ćete naći razlog da skrenete levo ka Zlotu, potra-žite prenoćište i možda sutra-dan nastavite svoju avanturu po vlaškim krajevima u okru-ženju Lazarevog kanjona. Ushićenje i osećaj pustolovi-ne koji kod pravih avanturi-sta mogu da izazovu kućaj-ske divljine, jednostavno ne može da se meri sa istraživa-njem bilo kog drugog kraja Srbije...

A. Veljković

Manevar	Km (ukupno/ pret. tačka)	Komentar
levo	0,0 / 0,0 km	Početak trase - skretanje levo sa asfalta na makadamski put na kraju Resavice (postoje putokazi prema Valkaluciji i drugim odredištima).
pravo	2,1 / 2,1 km	Izletište na Resavici, pored Ravnorečkog potoka.
pravo	7,3 / 5,2 km	Levo skreće put ka Barbušini; vi produžavate pravo, dolinom Nekudova.
pravo	9,7 / 2,4 km	Uviralo, ponor reke Nekudovo. Prilika za kraći predah.
desno	13,5 / 3,8 km	Vodopad Prskalo, desno od puta. Skretanje preko reke malo posle table Prskalo, terencem možete da se popnete do samog vodopada. Posle posete vodopadu, vraćate se na glavni put i produžavate pravo.
desno	16,8 / 3,3 km	Skrećete desno, pratite putokaz za Valkaluci (pravo je Štulc).
levo	19 / 2,2 km	Na T raskršnici skrećete levo, ka lovačkom domu Valkaluci.
levo	19,9 / 0,9 km	Neposredno posle zgrade lovačkog doma Valkaluci, skrećete levo na parking. Parkirajte iza brvnare - trpezarije. Nakon posete Valkaluciji krećete nazad u smeru iz kojeg ste stigli.
pravo	21,1 / 1,2 km	Na T raskršnici gde ste prethodno skrenuli levo, u povratku produžavate pravo, prateći putokaz ka Troglan Barama.
pravo	21,4 / 0,3 km	Velika čeka na Valkaluciju - lep vidikovac.
oštro levo	26 / 4,6 km	Uključenje na glavni makadamski put na Kućaju, oštar levi zaokret ka Velikoj Brezovici.
pravo	29,6 / 3,6 km	Čim prođete pored kapije šumskog gazdinstva na Velikoj Brezovici, produžavate pravo, užim putem (desno se odvaja put ka Radovanskoj reci).
poludesno	31,7 / 2,1 km	Držite desni put (levo se odvaja put ka Pačini i Kločanici).
pravo	34,9 / 3,2 km	Produžite putem pravo uzbrdo, ne skrećite desno prema ćumuranama na Vejskoj reci.
pravo	39,9 / 5 km	Oštro desno se odvaja put niz reku Demizlok, vi ostajete na glavnom putu.
oštro desno	42,4 / 2,5 km	Slatina, velika raskršnica sa koje se može na pet strana. Vi skrećete desno, ali obratite pažnju da skrenete na donji, a ne na gornji put od dva koja skreću desno.
pravo	44,7 / 2,3 km	Držite se glavnog puta koji vodi naviše, ka Mikuljskom kamenu i manastiru.
desno	45,1 / 0,4 km	Na samom ulasku u manastirsko dvorište odvaja se put desno, koji vodi pod Mikuljski kamen.
polukrug	45,5 / 0,4 km	Stigli ste do kraja puta pod Mikuljskim kamenom, pored krsta. Nakon pauze, vraćate se u smeru iz kojeg ste stigli.
levo	46,3 / 0,8 km	Skrećete na slabiji put levo, koji vodi direktno ka dolini Demizloka.
poludesno	47,2 / 0,9 km	Račvanje puteva, vi držite desno, putem koji se spušta u dolinu.
preko reke	48,2 / 1 km	Pregazite reku i produžite putem koji se penje s druge strane.
levo	52,2 / 4 km	Stižete do Vejske reke, uključite se na glavni put levo. Na tom prelazu reke ima dosta odvajanja manjih puteva, držite se glavnog puta koji posle oštre desne krivine počinje da se penje.
krajnje levo	54,5 / 2,3 km	Kada skrenete levo, primetićete dva puta. Vi hvatate krajnje levi, lošiji, koji se strmo penje.
oštro levo	55,7 / 1,2 km	Skrenite oštro levo na glavni put. Gotovo je nemoguće smotati iz prvog pokušaja, hvatajte što šire.
desno	56,1 / 0,4 km	Obratite pažnju da ne promašite jedva vidljiv kamenit, neravan i strm puteljak desno, neposredno nakon što prođete pored spomenika i lokve na livadi sa vaše leve strane. Počinje završni uspon ka Malom Maliniku.
desno	56,7 / 0,6 km	Skrećete sa puta i krećete na uspon preko livade ka vrhu Malog Malinika. Na prelomnicama držite levu stranu grebena, manje je kamenita.
polukrug	56,9 / 0,2 km	Stigli ste na 1.019 metara visoki vrh Malog Malinika sa kojeg se pružaju sjajni pogledi. Prilika za predah i upijanje daljina.
desno / gore	57,1 / 0,2 km	Kada se spustite sa vrha Malog Malinika i nastavite desno, na livadi se račvaju tri puta: vi držite levi, koji blago penje ka ivici šume, obilazeći Veliki Malinik južnim obodom.
levo	57,7 / 0,6 km	Na ulasku u gustu bukovu šumu put skreće levo.
levo	58,2 / 0,5 km	Izbijate na nešto solidniji šumski put - pravo je čistina, a vi skrećete levo.
desno	58,4 / 0,2 km	Poludesno i blago nizbrdo prolazite do malo veće livade, na kojoj se nalazi tabla sa planinarskim oznakama i upozorenjima.
desno	58,5 / 0,1 km	Od četiri moguća puta sa velike livade, birate onaj koji ide desno, nadovezujući se na smer iz kojeg ste stigli.
polukrug	58,7 / 0,2 km	Otprilike do ovdje se može terencem - prvi od nekoliko vidikovaca na grebenu Malinika, sa pogledom na Lazarev kanjon.
levo	59 / 0,3 km	U povratku sa vidikovca, od tri puta s druge strane velike livade, birate levi - isti kojim ste na livadu i stigli.
desno	59,2 / 0,2 km	Umesto da skrenete levo, u smeru odakle ste stigli, za promenu se vratite drugim putem oko Velikog Malinika (skrenite desno).
pravo	61,4 / 2,2 km	Izbijate na glavni put koji vodi ka severnim padinama Malinika.
pravo	62,1 / 0,7 km	Ostajete na glavnom putu, spuštajući se ka asfaltu i Podgorcu.
cilj	68,2 / 6,1 km	Stigli ste do asfalta. Levo idete ka Zlotu, Brestovačkoj Banji i Boru, a desno ka Podgorcu, Boljevcu i Paraćinu.